

POSTANOWIENIE

Dnia 4 marca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. Z. i K. C.

przeciwko I. R. Spółce z o.o. w R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 4 marca 2011 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania

apelacyjnego zawarte w punkcie II. wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 30 września 2010 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę w zakresie kosztów przekazuje Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Postanowieniem zawartym w punkcie II wyroku z 30 września 2010 r. Sąd Okręgowy w P. odstąpił od obciążania powódek, których apelacja została oddalona, kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanej na podstawie art. 102 k.p.c. Postanowienie to zaskarżyła pozwana, a w zażaleniu zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 98 § 1 w zw. z art. 102 k.p.c. przez bezpodstawne odstąpienie od obciążania powódek kosztami postępowania apelacyjnego; - art. 328 § 2 w zw. z art. 361 k.p.c. przez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia okoliczności przemawiających za zastosowaniem art. 102 k.p.c.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez zasądzenie solidarnie od powódek kwoty 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c., odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania możliwe jest „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”. Przepis ten wprowadza zatem wyjątek od ogólnych reguł odpowiedzialności za koszty postępowania stosownie do jego wyniku. Zastosowanie tego wyjątku wynikać może zarówno z samego przebiegu postępowania, jak również z okoliczności o charakterze zewnętrznym, związanych w szczególności z sytuacją majątkową strony przegrywającej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73, niepubl. oraz z 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, niepubl.). Ocena, czy w okolicznościach danej sprawy doszło do spełnienia tych przesłanek, stanowi przedmiot suwerennego uprawnienia jurysdykcyjnego sądu orzekającego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2006 r., III CK 221/05, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Z faktu przyznania przez ustawodawcę sądowi dyskrecyjnego

uprawnienia w tym zakresie wynika jednak konieczność szczególnie starannego i wyczerpującego omówienia w uzasadnieniu orzeczenia przesłanek, na podstawie których uznano, że w sprawie zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek” pozwalający na odstępnie od reguł ogólnych na rzecz wyjątku. Wskazanie argumentów uzasadniających przyjęcie takiego rozstrzygnięcia, oprócz przedstawienia jego motywów stronom postępowania i osobom trzecim, stanowi także niezbędny warunek kontroli instancyjnej w zakresie poprawności skorzystania przez sąd orzekający z przysługującego mu luzu decyzyjnego.

Jak trafnie zauważa skarżąca, w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy nie wskazał żadnych przesłanek zastosowania art. 102 k.p.c., ograniczając się jedynie do wskazania tego przepisu oraz ogólnego odwołania się do „zasady słuszności”. Taki sposób sformułowania motywów rozstrzygnięcia stoi w rażącej sprzeczności z wymogami poprawności uzasadnienia, wynikającymi z art. 328 § 2 k.p.c., które stosuje się także do rozstrzygnięć w przedmiocie kosztów postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2010 r., V CZ 7/10, niepubl.). Ponieważ z uzasadnienia przedstawionego przez Sąd Okręgowy nie wynika, jakie okoliczności sprawy uznane zostały za „wypadek szczególnie uzasadniony” pozwalający na odstępnie od obciążenia powódek kosztami postępowania apelacyjnego, kontrola poprawności tego rozstrzygnięcia nie jest możliwa. Nie wskazując przyczyn, dla których doszło do zastosowania szczególnej regulacji z art. 102 k.p.c., Sąd Okręgowy naruszył także logiczną spójność i konsekwencję przedstawionego w uzasadnieniu wyводу prawnego. Jeżeli bowiem, uznając za zasadne rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego o obciążeniu powódek kosztami postępowania pierwszoinstancyjnego na ogólnej zasadzie art. 98 k.p.c., Sąd Okręgowy omówił treść i przesłanki stosowania tego przepisu, tym bardziej powinien uzasadnić racje przemawiające za odstępstwem od tej reguły w postępowaniu apelacyjnym.

Z tych powodów zaskarżone orzeczenie powinno zostać uchylone, a sprawa zwrócona do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Drugi z zarzutów zażalenia, zmierzający do zakwestionowania merytorycznej zasadności rozstrzygnięcia opartego na art. 102 k.p.c., pozostaje w tej sytuacji przedwczesny.

Z uwagi na wadliwe skonstruowanie uzasadnienia, uniemożliwiające dokonanie kontroli sposobu zastosowania art. 102 k.p.c., a także uwzględniając dyskrecjonalny charakter kompetencji do odstąpienia od orzekania o kosztach postępowania, niezasadne byłoby rozpoznanie sprawy co do istoty bez poznania motywów postanowienia Sądu Okręgowego.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.